

ISSN 2076–1554

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ВГО Українська академія наук

Гілея
Науковий вісник
збірник наукових праць

- *Історичні науки*
- *Філософські науки*
- *Політичні науки*

Випуск 106 (№ 3)

Київ – 2016

Збірник засновано 2004 року. Вихід з друку – щомісячно**Фахове видання**

з філософських, політичних наук затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 747 від 13 липня 2015 р., з історичних наук наказом МОН України № 1328 від 21 грудня 2015 р. (перереєстрація)

Свідоцтво про державну реєстрацію (перереєстрацію) друкованого засобу масової інформації: серія КВ № 19946 – 9746 ПР від 31 травня 2013 року

Друкється за рішенням:

Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 11 від 25 лютого 2016 р.); Президії ВГО Української Академії Наук (протокол № 16-02-25 від 25 лютого 2016 р.)

Збірник входить до міжнародної індексації

EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); EBSCO InfoBase Index (Індія); РИНЦ (Росія).

Рецензенти:

Панчук М. І., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Степико М. Т., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
Онищенко І. Г., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)

Шеф-редактор:

Андрущенко В. П.,
д-р філос. наук, проф., член – кор. НАН України,
акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Головний редактор:

Вашкевич В. М.,
д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Співредактори:

Акопян В. Г.,
д-р філос. наук, ст. н.с.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Кивлюк О. П., д-р філос. наук, ст. н.с.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Муляр В. І.,
д-р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)
Предборська І. М.,
д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)

Відповідальний секретар:

Халамендик В. Б.,
д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Редакційна рада:

Андрущенко В. П., д-р філос. наук, проф.,
член – кор. НАН України, акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Вашкевич В. М., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Євтух В. Б., д-р іст. наук, проф.,
член – кор. НАН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Зеленков А. І., д-р філос. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Колесник В. Ф., д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ)
Мирзаханян Р., д-р іст. наук, проф. (Армєнія, Єреван)
Михальченко М. І., д-р філос. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ)
Рафальський О. О., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Солдатенко В. Ф., д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ)

Редакційна колегія:

З історичних наук:
Войцехівська І. Н., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Дробот І. І., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Журба М. А., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Лазько Г. Г., д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)
Лисак В. Ф., д-р іст. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Михайлюк В. П., д-р іст. наук, проф. (Україна, Вінниця)
Стоян Т. А., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Чернега Л. М., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Шаповал Ю. І., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

З філософських наук:

Абасов А. С., д-р філос. наук, професор (Азербайджан, Баку)
Базалук О. О., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
Бєх В. П., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Воронкова В. Г., д-р філос. наук, проф. (Україна, Запоріжжя)
Герасимова Е. М., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Гарбар Г. А., д-р філос. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Жадько В. О., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Жижко Т. А., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Купепал С. В., д-р філос. наук, проф. (Україна, Полтава)
Миколайчак А., д-р хабілітований, проф. (Польща, Познань)
Онішко О. Ф., д-р техн. наук, проф. (Україна, Київ)
Свириденко Д. Б., д-р філос. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Тецлав С., д-р філос. наук, проф. (Польща, Бидгощ)
Уваркіна О. В., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Яшанов С. М., д-р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

З політичних наук:

Андрусиниш Б. І., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Балабанов К. В., д-р політ. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Варзар І. М., д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Войналович В. А., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Іванов М. С., д-р політ. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Кізіма С. А., д-р політ. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Котигоренко В. О., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Крась І., д-р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)
Лапина С. В., д-р соц. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Макаренко Л. Л., д-р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Остапенко М. А., д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Римаренко С. Ю., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Савельєв В. Л., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Срогошу Т., д-р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)

Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : «Видавництво «Гілея», 2016. – Вип. 106 (3). – 392 с.

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

Список використаних джерел

1. Азимов Г. Й. Фізіологія сільськогосподарських тварин / Г. Й. Азимов, Д. Я. Криніцин, М. Ф. Попов. – К., 1961. – 547 с.
2. Алікаєв В. А. Зоогігієна / В. А. Алікаєв. – М., 1976. – 256 с.
3. Василенко П. М. Пріоритет вітчизняних учених і новаторів у створенні сільськогосподарських машин і знарядь / П. В. Василенко // Механізація сільськогосподарства. – 1951. – №12. – С.8–10.
4. Вікторов К. Р. Физиология домашних животных / К. Р. Вікторов. – М., 1948. – 572 с.
5. Войтюк Д. Г. Дослідження історії розвитку засобів приготування кормосумішок в контексті системного підходу до вивчення еволюції годівлі тварин / Д. Г. Войтюк, О. М. Ачкєвич // Питання історії науки й техніки. – 2010. – №3. – С.23–31.
6. Воронцов Д. С. Нариси з історії фізіології на Україні / Д. С. Воронцов, В. М. Нікітін, П. М. Серков. – К., 1959. – 254 с.
7. Годівля сільськогосподарських тварин / Ібатуллін І. І., Мельничук Д. О., Богданов Г. О. та ін. – Вінниця, 2007. – 612 с.
8. Голубєв Ю. Ф. Основы теоретической механики / Ю. Ф. Голубєв. – М., 2000. – 720 с.

References

1. Azymov H. Y. Fiziologiya sil's'kohospodars'kykh tvaryn / H. Y. Azymov, D. Ya. Krynytsyn, M. F. Popov. – K., 1961. – 547 s.
2. Alikayev V. A. Zoogigiena / V. A. Alikayev. – M., 1976. – 256 s.
3. Vasylenko P. M. Priorytet vitchyznyanykh uchenykh i novatoriv u stvorenni sil's'kohospodars'kykh mashyn i znaryad' / P. V. Vasylenko // Mekhanizatsiya sil's'koho hospodarstva. – 1951. – №12. – S.8–10.
4. Viktorov K. R. Fiziologiya domashnih zhivotnykh / K. R. Viktorov. – M., 1948. – 572 s.
5. Voytyuk D. H. Doslidzhennya istoriyi rozvytku zasobiv pryhotuvannya kormosumishok v konteksti systemnoho pidkhdohu do vyvchennya evolyutsiyi hodivli tvaryn / D. H. Voytyuk, O. M. Achkevych // Pytannya istoriyi nauky u tekhniki. – 2010. – №3. – S.23–31.
6. Vorontsov D. S. Narysy z istoriyi fiziologiyi na Ukrayini / D. S. Vorontsov, V. M. Nikitin, P. M. Syerkov. – K., 1959. – 254 s.
7. Hodivlya sil's'kohospodars'kykh tvaryn / Ibatullin I. I., Mel'nychuk D. O., Bohdanov H. O. ta in. – Vinnytsya, 2007. – 612 s.
8. Golubev Ju. F. Osnovy teoreticheskoy mehaniki / Ju. F. Golubev. – M., 2000. – 720 s.

Бей Р. В., Candidate of Technical Sciences, Director, SSI «Ukrainian Research Institute of Alcohol and Biotechnology of Food Products» (Ukraine, Kyiv), bey_roman@ukr.net

The general scientific factors of formation and development of mechanization in livestock

The author has proved that the theoretical and methodological basis of the evolution of scientific thought on the mechanization of animal husbandry is mechanics, physiology, feeding and hygiene of farm animals, the achievement of which are used in the design, construction and testing of a system of machines for preparation of feed, milking, keeping of microclimate optimal parameters for livestock buildings. The main developments of domestic scientists in these branches of science that determined the direction of development of mechanization of animal husbandry in the Ukrainian SSR in the 20–80-s of the XX century were summarized. The researching is based on the use of complex of general scientific, structural and functional, historical methods, as well as a large base of source, which becomes the basis of archival documents.

Keywords: mechanization of animal husbandry, milking machine, feed production, theoretical mechanics, nursing, physiology of animals, microclimate.

Бей Р. В., кандидат технических наук, директор, ГНУ «Украинский научно-исследовательский институт спирта и биотехнологии продовольственных продуктов» (Украина, Киев), bey_roman@ukr.net

Общенаучные факторы становления и развития механизации в животноводстве

Автором обосновано, что теоретико-методологическую основу эволюции научной мысли по механизации развития животноводства составили механика, физиология, кормление и гигиена сельскохозяйственных животных, достижения которых использованы при проектировании, конструировании и испытании системы машин для приготовления кормов, машинного доения, обеспечения оптимальных параметров микроклимата животноводческих помещений. Обобщены основные разработки отечественных ученых в этих отраслях знания, которые определили направления развития механизации животноводства в УССР в 20–80-ые годы XX ст. Исследование основывается на использовании комплекса общенаучных, структурно-функциональных и исторических методов.

Ключевые слова: механизация животноводства, машинное доение, кормопроизводство, теоретическая механика, кормление, физиология животных, микроклимат.

УДК 316.3:329«19»(477)

Лєвчук К. І.,
доктор історичних наук, професор, завідувач
кафедри історії України та філософії,
Вінницький національний аграрний університет
(Україна, Вінниця), ki_levchuk@i.ua

ДОБРОЧИННА ДІЯЛЬНІСТЬ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ (1991–2000 РОКИ)

На основі вивчення та узагальнення архівних джерел, опублікованих документів, науково-дослідної літератури, матеріалів преси з'ясовано форми і методи діяльності Товариства Червоного Хреста України в умовах трансформації суспільно-економічних відносин, пов'язаних з розбудовою незалежної української держави.

Ключові слова: Товариство Червоного Хреста, благодійна діяльність, соціальний захист, гуманітарна допомога.

Ідея створення організації, яка покликана надавати міжнародну допомогу жертвам війни та стихійного лиха, пов'язана з діяльністю швейцарського бізнесмена та гуманіста Анрі Дюнанна, який у лютому 1863 року ініціював створення на основі філантропічної організації «Суспільна користь» Міжнародного комітету допомоги пораненим, що у 1876 році отримав назву Міжнародного Комітету Червоного Хреста. В 1864 році були розроблені Женевські конвенції, підписані європейськими країнами, які поліпшували становище хворих і поранених у воюючих арміях.

Російський Червоний Хрест, у складі якого діяла добре організована українська ланка, був започаткований 1867 року, коли виникло Російське товариство опіки поранених. Товариство надавало значну медичну допомогу військово-медичній службі армії в усіх війнах, які вела російська імперія в останню третину XIX – початок XX ст. Крім того надавалась значна медична допомога цивільному населенню. В Україні перша поліклініка Червоного Хреста була заснована професором І. Троїцьким в 1902 році [1, с. 8]. В квітні 1918 року було створено Український Червоний Хрест, який став правонаступником майна установ Російського Товариства, які були на території УНР. Головним напрямом роботи новоствореної організації передбачалась допомога біженцям, інвалідам, дітям-сиротам, боротьба з тифом, та іншими небезпечними хворобами, створення шпиталів, пунктів медичної допомоги тощо.

В 1925 році Український Червоний Хрест увійшов до складу Співки Товариств Червоного Хреста та Півмісяця СРСР, втративши при цьому свою автономію та значну частину повноважень. Не зважаючи на фактичне одержавлення та підпорядкування загальносоюзним структурам Український Червоний Хрест продовжував свою діяльність на ниві милосердя протягом усього періоду існування СРСР.

Мета нашого дослідження полягає в тому, щоб на основі вивчення та узагальнення архівних джерел, опублікованих документів, науково-дослідної літератури, матеріалів преси з'ясувати форми і методи діяльності Товариства Червоного Хреста України в умовах трансформації суспільно-економічних відносин, пов'язаних з розбудовою незалежної української держави.

Діяльність добровільної громадської організації – товариства Червоного Хреста (ТЧХ) України розглядали І. Усиченко, Ю. Віленський, А. Хабарова, О. Заграничний. Автори вказують на те, що лише з проголошенням незалежності України Товариство набуло змоги стати

самостійною неурядовою та позапартійною організацією та інтегруватися у міжнародний червонохресний рух, але не аналізують причини значного зменшення числа членів ТЧХ України протягом 90–х років ХХ ст., переорієнтацію Товариства на використання здебільшого фінансової допомоги міжнародних благодійних структур, зміну форм та напрямів взаємодії між державою та Товариством у наданні допомоги нужденним [1; 2; 3].

10 грудня 1991 року Український Червоний Хрест вийшов зі складу Спільки товариств Червоного Хреста та Півмісяця колишнього СРСР. 19 січня 1992 року на другому Пленумі Виконкому Спільки було ухвалено постанову «Про реорганізацію Спільки товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця СРСР». Було вирішено, що основи для існування Спільки товариств, як єдиної загальнонаціональної організації, не існує. Усі засоби та матеріальна власність Спільки товариств визнавалися колективною власністю національних товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця [4, с. 46–47].

Проголошення самостійності товариства Червоного Хреста України дозволило внести доповнення до Статуту та в повному обсязі впливати в житті основоположні принципи, на яких ґрунтується цей міжнародний рух, а саме: гуманність, неупередженість, нейтральність, незалежність, добровільність, єдність та універсальність. Захист життя та гідності людини був проголошений головною місією Товариства. Указом Президента України від 28 жовтня 1992 року ТЧХ України було визнано єдиним в Україні Товариством Червоного Хреста, що діє на території всієї країни, основним завданням якого є сприяння органам державної влади України в їх діяльності у гуманітарній сфері [5, с. 2].

Здобуття Україною незалежності сприяло звільненню Товариства від ідеологічного тиску та опіки компартійного централізму, що дозволило відновити самостійний статус організації, яка, визнаючи закони своєї країни та допомагаючи уряду в його гуманітарній діяльності, залишається вірною принципам міжнародного червонохресного руху. 29 вересня 1993 року Міжнародний Комітет Червоного Хреста офіційно визнав Товариство Червоного Хреста України як повноправного члена міжнародного руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця [6, с. 32]. Складна економічна ситуація в Україні перших років незалежності вплинула на діяльність місцевих організацій Червоного Хреста, призвела до значного зниження низки кількісних показників діяльності відносно 80–х років ХХ ст. Якщо на початку 1987 року число членів Червоного Хреста становило майже 26,5 мільйона осіб, то на початку 1994 року лише 12,5 млн. Зменшилася кількість первинних осередків – з більше ніж 69 тис. до 45 тис. [7, арк. 1–2; 8, с. 2].

Головна причина зниження соціальної активності населення України та зменшення обсягів діяльності первинних організацій полягала в різкому спаді виробництва та скороченні робочих місць. Комерційні структури, що створювалися у цей час, не прагнули фінансово та матеріально підтримувати благодійні організації. Протягом 1992–1994 років більшість голів райкомів ТЧХ України працювали на громадських засадах [9, арк. 2]. Незважаючи на нестабільне фінансове становище організації, зменшення кількості первинних осередків та чисельного складу організації, ТЧХ України

вдалося зберегти кадровий потенціал та інфраструктуру, налагодити конструктивну співпрацю з органами виконавчої та законодавчої влади, започаткувати низку нових проектів.

Починаючи з 1992 року уряд України розпочав надавати кошти для утримання патронажних сестер милосердя Червоного Хреста. Але у зв'язку із стрімким зростанням цін і заробітної плати цих коштів виявилось замало. Тому протягом першої половини 90–х років ХХ ст. значну частку фінансування програми милосердя було взято на себе Міжнародною федерацією Червоного Хреста, національними Товариствами Червоного Хреста Німеччини, Великобританії, Канади, Нідерландів. Це дало змогу загалом зберегти штат сестер милосердя, чия допомога була так потрібна німцям, старим, інвалідам. Сестри милосердя здійснювали догляд за самотніми хворими похилого віку, організували доставку ліків та продуктів харчування, готували їжу німцям та інвалідам, допомагали у влаштуванні пенсіонерів у будинки–інтернати [1, с. 41].

В жовтні 1995 року на спільній колегії Міністерства охорони здоров'я, Міністерства соціального захисту населення України та президії ТЧХ України було підкреслено, що «проблеми медичного обслуговування та соціально–побутової допомоги самотнім непрацездатним громадянам похилого віку будуть успішно вирішуватися при умові об'єднання зусиль працівників охорони здоров'я, соціального захисту та Червоного Хреста в єдиному комплексі» [10, арк. 34].

Зміни у структурі доходів організації вимагали раціонального використання наявних ресурсів. Якщо у другій половині 80–х років діяльність місцевих організацій Червоного Хреста забезпечувалася в основному завдяки членським внескам, то в 1995 році витрати пересічної обласної організації ТЧХ фінансувалися завдяки надходженням з держбюджету України на 57 відсотків; допомоги Міжнародної федерації ТЧХ – на 23 відсотки; за рахунок членських внесків – на 20 відсотків [11, арк. 4]. Новою формою допомоги знедоленим стало створення кімнат медико–соціальної допомоги та медико–соціальних центрів. Якщо в 1993 році патронажна служба Червоного Хреста нараховувала у своєму складі 149 кімнат медико–соціальної допомоги, [12, с. 4] то в 1996 році діяло 24 медико–соціальні центри та 223 кімнати [1, с. 42–43].

За сприяння Міжнародної Федерації Червоного Хреста та фінансової підтримки національних Товариств зарубіжних країн патронажна служба протягом 1996–2000 років одержала 4809 медичних наборів і 104 набори для медико–соціальних центрів на загальну суму майже 8 млн. гривень [13, с. 1–2].

З метою відродження минулих традицій організації Товариства спільно з органами місцевої влади, установами соціального захисту населення та охорони здоров'я організували роботу лікарень, відділень та палат Червоного Хреста. Станом на серпень 2000 року надавали безоплатну медичну допомогу соціально незахищеним громадянам лікарня для онкологічних хворих у м. Коростень Житомирської області, лікарня для лікування самотніх людей похилого віку в с. Святець Хмельницької області, гуманітарне відділення «Надія», для лікування самотніх людей у м. Києві, гериатричне відділення медико–соціальної допомоги в м. Мукачеве. Палати Червоного Хреста відкриті в центральних

районних лікарнях міст Бобринця та Новгородки Кіровоградської області та м. Ківерів Волинської області. Таким чином було забезпечено стаціонарною медичною допомогою жителів віддалених від лікувальних центрів місцевостей [14, с. 9–10].

З моменту офіційного визнання в якості повноправного члена світового червонохресного руху активізувалася міжнародна діяльність ТЧХ України. Найбільш активно розвивалися міжнародні програми Товариства, реалізація яких дозволила використати фінансову та технічну допомогу міжнародних донорів. Особливий динамізм в реалізації міжнародних програм був досягнутий в другій половині 90-х років ХХ ст., коли ТЧХ України брало участь у виконанні близько 80 цільових комплексних програм, загальна вартість яких складала понад 30 млн. гривень. Основними з яких були медико-соціальна допомога найбільш соціально незахищених громадян, профілактика та надання освітньої, матеріальної та соціальної підтримки хворим на туберкульоз, ВІЛ/СНІД та захворювання, що передаються статевим шляхом, допомога потерпілим внаслідок аварії на ЧАЕС та стихійного лиха, допомога мігрантам та депортованим народам Криму, поширення знань з міжнародного гуманітарного права та допомога державним органам в імплементації його в країні [13, с. 3].

Протягом першої половини 90-х років ХХ ст. комітети та організації ТЧХ України брали безпосередню участь у прийомі та розподілі гуманітарної допомоги, що надходила в Україну з-за кордону. Для оперативного вирішення питань, пов'язаних з координацією допомоги та її справедливим розподілом, у Національному Комітеті ТЧХ України працювали місці національних Товариств Червоного Хреста Франції, Німеччини, Великобританії, Канади, Італії. 6 лютого 1992 року Кабінет Міністрів України загвердив склад комісії з питань координації, прийому, транспортування, охорони та розподілу гуманітарної допомоги, до складу якої було введено представника ТЧХ України. У 1992–1993 роках ТЧХ України прийняло та розподілило понад 6 тис. 650 тонн продуктів харчування, медикаментів та медичного обладнання вартістю 26,3 млн. доларів США [15, с. 6–7].

3 липня 1992 року розпочала роботу Служба розшуку ТЧХ України на території України та за кордоном співвітчизників, а також іноземних громадян, які втратили зв'язок унаслідок збройних конфліктів та інших екстремальних ситуацій у світі. Пріоритетним напрямом пошукової роботи стало сприяння громадянам у розшуку документів на підтвердження їх перебування на примусових роботах, у концтаборах, гетто, полоні під час Другої світової війни. Протягом 1993 року спеціальним розпорядженням Кабінету Міністрів України була визнана програма діяльності служби та затверджено її асигнування за рахунок держбюджету. Тільки в 1993 році співробітниками служби розглянуто 6773 звернення громадян та установ. У результаті пошукових заходів встановлено долі 189 осіб. За сприяння Червоного Хреста у березні 1993 року повернувся на батьківщину В. Назаров, який майже 9 років перебував у полоні афганських моджахедів [8, с. 17]. Загалом протягом 1992–1996 років розглянуто 33 тис. звернень від громадян України та понад 5 тис. з-за кордону [1, с. 29].

Не зважаючи на проблеми з фінансуванням, продовжувала виконуватись республіканська програма «Чернобиль». Так, в 1993 році в Житомирській області

пересувними лабораторіями Червоного Хреста було обстежено 1309 населених пунктів та 23106 об'єктів, на яких виконано 63035 вимірів [16, арк. 13]. При перебільшенні допустимих рівнів накопичення радіонуклідів дорослі та діти направлялися в обласний ендокринологічний центр, на оздоровлення в дитячі табори та санаторії.

Товариство співпрацювало з управліннями соціального захисту населення в областях, організаціями ветеранів війни, Українською спілкою ветеранів Афганістану, «Союзом Чернобиль», що сприяло поліпшенню медико-соціальної допомоги найбільш вразливих в умовах соціально-економічної кризи верств населення України. Протягом 90-х років ХХ ст. щорічно надавалася медико-соціальна допомога 49 тис. інвалідам війни та праці, 1,2 тис. інвалідам-афганцям та вдовам загиблих воїнів [17].

Таким чином розвиток ТЧХ України протягом 1991–2000 рр. засвідчив незаперечний факт, – Товариство залишалося найбільшою гуманітарною організацією України. Еволюція організації відбувалася в два етапи. Під час першого (1991–1993 рр.) проходила поступова трансформація Товариства у напрямку повної відповідності статутної діяльності принципам світового червонохресного руху. Вона завершилась відновленням незалежності Товариства та визнанням його як на національному так і на міжнародному рівні. Другий етап (1993–2000 рр.) проходив на фоні соціально-економічної кризи в Україні, що викликало зменшення кількісних показників діяльності. Разом з тим відбулась активізація міжнародної діяльності Товариства, що сприяло збільшенню зовнішніх джерел медико-соціальної допомоги населенню України.

Протягом 90-х років ХХ ст. діяльність Товариства була спрямована на забезпечення організаційного розвитку та зміцнення потенціалу, збереження та удосконалення системи надання адресної допомоги соціально незахищеним верствам населення, підготовку до надання допомоги в надзвичайних ситуаціях, посилення ролі місцевих організацій Червоного Хреста у подальшій гуманізації суспільства. ТЧХ України опікав інвалідів, самотніх хворих похилого віку, дітей-сиріт, допомагав полегшити страждання жертвам стихійного лиха, катастроф, збройних конфліктів не тільки в Україні але і за кордоном.

Список використаних джерел

1. Усіченко І. І. Доброта, і милосердя / І. Усіченко, Ю. Віленський, О. Заграничний. – К.: Товариство Червоного Хреста України, 2001. – 63 с.
2. Усіченко І. І. С орієнтиром на человека / І. І. Усіченко // Советский Красный Крест. – 1990. – №2. – С.3–5.
3. Хабарова А. Милосердя без меж та кордонів / А. Хабарова // Жінка. – 1998. – Квітень. – С.3–4.
4. Матеріали II Президиума и II Пленума СОКК и КП. – М.: [Б.В.]. – С.46–47.
5. Указ Президента України «Про Товариство Червоного Хреста України» від 28 жовтня 1992 року №548/92 // Інформаційний вісник ТЧХ України. – 1993. – №3. – С.2.
6. Самаруга К. Визнання Товариства Червоного Хреста України / К. Самаруга // Статут Товариства Червоного Хреста України. – К.: «Чернобильінтерінформ», 2001. – С.32.
7. Державний архів Вінницької області (далі – ДАВО). – Ф. Р-4956. – Оп.1. – Спр.1583.
8. Поточний архів Вінницької обласної організації Товариства Червоного Хреста України. – Довідка про діяльність ТЧХ України в 1993 році. – 40 с.
9. ДАВО. – Ф. Р-4956. – Оп.1. – Спр.1723.
10. Державний архів Житомирської області (далі – ДАЖО). – Ф. Р-3853. – Оп.1. – Спр.816.

11. ДАВО. – Ф. Р-4956. – Оп.1. – Спр.1736.
 12. Час випробовувань // Інформаційний вісник ТЧХ України. – 1993. – №3. – С.4–6.
 13. Поточний архів Вінницької обласної організації Товариства Червоного Хреста України. – Постанова XVIII з'їзду Товариства Червоного Хреста України від 5 квітня 2001 року «Про роботу Товариства Червоного Хреста України за період квітень 1996 року – квітень 2001 року». – 6 с.
 14. Там само. – Оглядометодичний лист щодо досвіду роботи організації Товариства Червоного Хреста України. – №6/02. від 3 серпня. 2000 р. – 20 с.
 15. Гуманітарна допомога // Інформаційний вісник №3 ТЧХ України. – 1993. – №3. – С.6–7.
 16. ДАЖО. – Ф. Р-3853. – Оп.1. – Спр.797.
 17. Усіченко І. Нові обрії милосердя / І. Усіченко // Третій тост. – 1998. – №9. – травень.

References

1. Usichenko I. I dobrota, i myloserdia / I. Usichenko, Iu. Vilenskyi, O. Zahranynnyi. – K.: Tovarystvo Chervonoho Khresta Ukrainy, 2001. – 63 s.
 2. Usyuchenko Y. Y. S oryentyrom na cheloveka / Y. Y. Usyuchenko // Sovetskyi Krasnyi Krest. – 1990. – №2. – S.3–5.
 3. Khabarova A. Myloserdia bez mezh ta kordoniv / A. Khabarova // Zhinka. – 1998. – Kvitin. – S.3–4.
 4. Materyaly II Prezydyuma y II Plenuma SOKK y KP. – M.: [B.V.]. – S.46–47.
 5. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro Tovarystvo Chervonoho Khresta Ukrainy» vid 28 zhovtnia 1992 roku №548/92 // Informatsiinyi visnyk TChKh Ukrainy – 1993. – №3. – S.2.
 6. Somaruha K. Vyznannia Tovarystva Chervonoho Khresta Ukrainy / K. Samuraha // Statut Tovarystva Chervonoho Khresta Ukrainy. – K.: «Chornobylinterinform», 2001. – S.32.
 7. Derzhavnyi arkhiv Vinnytskoi oblasti (dali – DAVO). – F. R-4956. – Op.1. – Spr.1583.
 8. Potochnyi arkhiv Vinnytskoi oblasnoi orhanizatsii Tovarystva Chervonoho Khresta Ukrainy. – Dovidka pro diialnist TChKh Ukrainy v 1993 rotsi. – 40 s.
 9. DAVO. – F. R-4956. – Op.1. – Spr.1723.
 10. Derzhavnyi arkhiv Zhytomyrskoi oblasti (dali – DAZhO). – F. R-3853. – Op.1. – Spr.816.
 11. DAVO. – F. R-4956. – Op.1. – Spr.1736.
 12. Chas vyprovovuvan // Informatsiinyi visnyk TChKh Ukrainy. – 1993. – №3. – S.4–6.
 13. Potochnyi arkhiv Vinnytskoi oblasnoi orhanizatsii Tovarystva Chervonoho Khresta Ukrainy. – Postanova XVIII z'izdu Tovarystva Chervonoho Khresta Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 roku «Pro robotu Tovarystva Chervonoho Khresta Ukrainy za period kviten 1996 roku – kviten 2001 roku». – 6 s.
 14. Там само. – Ohliadovometodychnyi lyst shchodo dosvidu roboty orhanizatsii Tovarystva Chervonoho Khresta Ukrainy. – №6/02. vid 3 serpnia. 2000 r. – 20 s.
 15. Humanitarna dopomoha // Informatsiinyi visnyk №3 TChKh Ukrainy. – 1993. – №3. – S.6–7.
 16. DAZhO. – F. R-3853. – Op.1. – Spr.797.
 17. Usichenko I. Novi obrii myloserdia / I. Usichenko // Tretii tost. – 1998. – №9. – traven.

Levchuk K. I., Doctor of History, Professor, Head of Department of the History of Ukraine and philosophy, Vinnytsia National Agrarian University (Ukraine, Vinnytsia), ki_levchuk@i.ua

Charity activities of the Red Cross Society of Ukraine (1991–2000 years)

Forms and methods of the Red Cross Society of Ukraine in terms of social and economic relations transformation with the building of the Ukrainian independent state, based on the study and synthesis of archival sources, published documents, research literature and press materials were found.

Keywords: Red Cross Society, charity activities, social protection, humanitarian aid.

Levchuk K. I., доктор исторических наук, профессор, заведующей кафедрой истории Украины и философии, Винницкий национальный аграрный университет (Украина, Винница), ki_levchuk@i.ua

Благотворительная деятельность Общества Красного Креста Украины (1991–2000 годы)

На основе изучения и обобщения архивных источников, опубликованных документов, научно-исследовательской литературы, материалов прессы

исследовано формы и методы деятельности Общества Красного Креста Украины в условиях трансформации общественно-экономических отношений, связанных с развитием независимого украинского государства.

Ключевые слова: Общество Красного Креста, благотворительная деятельность, социальная защита, гуманитарная помощь.

* * *

УДК 94(477)*94(437.1/2)

Корсак Р. В.,
 доктор історичних наук, доцент кафедри туристичної інфраструктури і сервісу, факультет «Туризму», Ужгородський національний університет (Україна, Ужгород), korsakr@inbox.ru

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНА СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З ЧЕСЬКОЮ РЕСПУБЛІКОЮ (2000–2012 РР.)

Розглядається співпраця України і Чехії у євроінтеграційному напрямі. Автор розкриває головні тенденції цієї сфери двостороннього співробітництва. Дослідження теми стало можливим завдяки використанню загальнонаукових методів пізнання: аналізу, синтезу, системності, узагальнення, конкретності, історизму та діалектичного методу. У науковому доробку віддано перевагу історичним методам дослідження: історико-генетичному, історико-порівняльному, історико-синтетичному, історико-діахронному, емпіричному аналізу тощо.

Ключові слова: Чеська Республіка, Україна, євроінтеграція, співпраця, Європейський Союз.

Особливий вклад у євроінтеграційні процеси та вплив на трансформацію суспільно-політичних і соціально-економічних відносин України внесли країни «Вішеградської четвірки». Зокрема, Чехія завжди виступали генераторами здійснення «Східного партнерства» та підтримувала внутрішню і зовнішню політику, демократичні реформи, що проводилися в Україні. Для України була важливою підтримка Чехією таких питань, як формування посиленої угоди «Україна – ЄС», створення зони вільної торгівлі [2, с. 9–10].

Українські дипломати приділяли багато уваги активізації взаємодії України і Чехії на її шляху інтеграції до Євросоюзу. У цьому напрямі Посольством України у Чеській Республіці було проведено цілу низку зустрічей та консультацій у МЗС, інших міністерствах і відомствах ЧР, відповідних комісіях обох палат Парламенту Чеської Республіки. Важливою подією стало проведення у квітні 2002 р. у Празі двосторонніх українсько-чеських консультацій на рівні керівників управлінь з інтеграції до ЄС, міністерств закордонних справ двох країн. У ході консультацій чеська сторона була докладно поінформована про стан та перспективи відносин між Україною та ЄС, про затверджену Президентом України Програму інтеграції України до ЄС. Також було обговорено можливі форми підтримки Чеською Республікою прагнення України отримати асоційований статус у Євросоюзі. Було досягнуто домовленості про необхідність продовження консультацій між двома країнами у євроінтеграційній сфері на рівні держсекретарів МЗС України та Чехії з питань євроінтеграції. Така зустріч між Держсекретарем МЗС України О. Чалим та Держсекретарем МЗС ЧР П. Телічкою відбулась на початку липня 2002 р. у м. Копіце (Словаччина) [2, с. 10–12].

Протягом 2003 р. дипломатичні співробітники Посольства України у Чеській Республіці провели ряд зустрічей у парламентських і урядових структурах ЧР з метою роз'яснення Звернення Європейської Комісії «Ширша Європа – сусідство: нові рамки відносин з нашими

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Волканов С. И. Было ли одиннадцать стратегов в 441/0 гг. до н.э. Перикл δέκατος αὐτός στρατηγῶν (Чи було одинадцять стратегів в 441/0 рр. до н.е. Перікл δέκατος αὐτός στρατηγῶν)	7
Гай-Нижник П. П., Батрак О. П. Историко-герменевтична інтерпретація понять «єдиносущність» і «подібносущність» у ранньохристиянський період в контексті церковно-теологічних догматів Символа Віри (візантійство – латинство – арианство) (Ч. 1)	9
Богомолець О. В. Язичницький вимір киеворуського іконопису	17
Кириченко М. И. Северяне в датированной части Повести временных лет (Сіверяни в датованій частині Повісті временних літ)	22
Заплетнюк О. А. Єгипет на міжнародній арені в період правління фараона Ехнатона	25
Бабкова Н. В. Генеза та становлення атрибуту військової влади українського козацтва XVI – XVIII ст.	28
Білявська О. С. Навчальний процес у Київському політехнічному інституті у перші роки його функціонування (кінець XIX – початок XX ст.)	32
Жиленкова І. М. Проблеми зовнішньої торгівлі України кінця XIX – початку XX ст. у спогадах та мемуарах сучасників	37
Гентош Л. Р. Благодійна діяльність митрополита Української греко-католицької церкви Андрея Шептицького (1901–1944) задля реформування українських інституцій суспільної опіки	40
Конта Р. М. Теорія етногенезу та націогенезу українців у працях М. Грушевського: історіографічні інтерпретації	44
Обершт О. М. «Українське питання» в ідеях російських націоналістів на початку XX ст.	46
Дрозд П. Ю. Науково-організаційна діяльність Є. М. Лавренка (1900–1987 рр.) в Українському комітеті охорони пам'яток культури та природи	52
Коваль М. В. Оборонна лінія на сході України в контексті історичного досвіду фортифікаційного будівництва	55
Шумінська Н. В. Участь єврейського населення в становленні Галицької армії	60
Бобіна О. В. П. Сорокін, «Соціологія революції» і соціологія революцій – згадуючи дев'яносту річницю американського видання і десяту річницю українсько-російського видання праці «Соціологія революції»	63
Лукашів В. Я. Фінансові субсидії радянського керівництва для «Товариства ім. М. Качковського» у Західній Україні (1919–1939 рр.)	67
Кравчук Л. В. Партійне керівництво сферою духовної культури на Тернопільщині вересень 1939 – червень 1941	69
Андрєєв А. С. Ідеологічно-пропагандистська складова в радянській політиці репатріації «переміщених осіб» у період Другої світової війни 1939–1945 рр.: український контекст	73
Лаврут О. О. Реалізація освітньої політики в УРСР у другій половині 1940-х – першій половині 1980-х років: історіографія питання	79
Жалюк О. П. Культуротворча діяльність клубних закладів Поділля: стан, тенденції, перспективи	86
Лісовська О. В. Стан соціального забезпечення українського села на середину 1960-х років	90
Лук'яненко О. В. Колективи педагогічних ВНЗ Української РСР доби «відлиги» на перехресті освітніх реформ (Ч.1)	94
Паска Б. В. Протистояння дисидента Валентина Мороза із радянським режимом в умовах ув'язнення у мордовських таборах (1966–1967)	97
Петрик А. М. Політична діяльність А. Яковліва в еміграції	102
Бей Р. В. Загальнонаукові чинники становлення і розвитку механізації у тваринництві	106
Левчук К. І. Добродійна діяльність Товариства Червоного Хреста України (1991–2000 роки)	108
Корсак Р. В. Євроінтеграційна співпраця України з Чеською Республікою (2000–2012 рр.)	111
Spirkina O. O. Cultural-artistic life of Cherkasy region in 1991–2001 years in the context of national revival: source study analysis of problem (Культурно-мистецьке життя Черкаської області у 1991–2001 роках у контексті національного відродження: джерелознавчий аналіз проблеми)	113
Срібна М. А. Роль і місце українського кіномистецтва у сучасному мистецькому житті України	117
Соломатова В. В. Глобалізація та інтегративні тенденції становлення візуальних мистецтв XX – XXI століть	120
Нагнибіда О. О. Нейтралітет Ірландії у Другій світовій війні	124
Сталовєрова Г. В. Членство Великої Британії в Євросоюзі: дискусія в ЄС	127
Абдуллаєва А. Т. Библиотеки и информационная культура в контексте обучения (Бібліотеки та інформаційна культура в контексті навчання)	132
Азиззаде Х. Г. Основные особенности Ирано-Афганских отношений (1979–1989-е годы) (Основні особливості Ірано-Афганських відносин (1979–1989-ті роки))	136
Алиев Е. Политическая позиция Турецкой Республики в решении конфликта Армения – Азербайджан, Нагорный Карабах (Політична позиція Турецької Республіки в розв'язанні конфлікту Вірменія – Азербайджан, Нагірний Карабах)	139
Дадашев Э. А. Фотографии Дмитрия Ермакова как источник изучения различных слоев общества XIX – начала XX вв. в Азербайджане	144
Khalafova S. A. Contemporary practice of organizing the work of child libraries with electronic information resources (Організація роботи з електронними інформаційними ресурсами у дитячих бібліотеках в сучасній обстановці)	147
Хомич М. О. Формування православних парафій у Польщі після Другої світової війни: регіональний чинник	150
Чеканов В. Ю. Зміни у сприйнятті фашизму і антифашизму в сучасній політичній культурі Російської Федерації	153

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Кوماха Л. Г. Взаємозв'язок епістемологічного і соціокультурного аспектів науки в аргументах С. Тулміна	157
Михайлов Д. Є. До нового розуміння сутності людського буття у філософії Мартіна Гайдеггера	160
Хвойницька Х. М. Провідні природно-правові погляди французьких мислителів XVIII ст.	165
Чекаль Л. А., Ханіна А. О. Структура психіки за З. Фрейдом	168
Lisovskiy P. N. Socio-philosophical problems in the natural science: constructivism and destructivity of the global civilization (theoretical and applied aspects) (Соціально-філософські проблеми мудрості в природознавстві: конструктивізм і деструктивізм глобальної цивілізації (теоретичні та прикладні аспекти))	171
Лук'ян І. А. Просторові та часові виміри глобалізації	174
Бабюк В. Л. Поняття релевантності: від некласичної до неформальної логіки	178